

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 20/28941-2

Saksbehandler Anna Despard Asgard

Høring av revisjonsdokument med konsesjonssøknad
Finsåvassdraget; søknad om utvidet slukeevne, Finså kraftverk i
Sirdal kommune

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedutvalg for næring, klima og miljø	28.01.2021	6/21
2 Fylkesutvalget	02.02.2021	21/21

Hovedutvalg for næring, klima og miljø har behandlet saken i møte 28.01.2021 sak 6/21

Votering

Fylkesrådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Hovedutvalg for næring, klima og miljø - /innstilling

1. Fylkesutvalget stiller krav om minstevannføring i Finsåvassdraget.
2. Fylkesutvalget forutsetter krav fra Norges vassdrags- og energidirektorat om avbøtende tiltak som fjerning av gjengrodde elveløp, eventuell omlegging av elveløp og etablering av vannspeil med tilstrekkelig dyp for overlevelse av fisk og bunndyr i tørkeperioder.
3. Fylkesutvalget forutsetter krav fra Norges vassdrags- og energidirektorat om økt tilrettelegging for friluftsliv, herunder fiske langs vassdragene i området, med særlig vekt på atkomst for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
4. Fylkesutvalget inviterer til samarbeid med Agder Energi Vannkraft for kartlegging av kulturminner langs elveleiene.

Høring av revisjonsdokument med konsesjonssøknad Finsåvassdraget; søknad om utvidet slukeevne, Finså kraftverk i Sirdal kommune

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

1. Fylkesutvalget stiller krav om minstevannføring i Finsåvassdraget.
2. Fylkesutvalget forutsetter krav fra Norges vassdrags- og energidirektorat om avbøtende tiltak som fjerning av gjengrodde elveløp, eventuell omlegging av elveløp og etablering av vannspeil med tilstrekkelig dyp for overlevelse av fisk og bunndyr i tørkeperioder.
3. Fylkesutvalget forutsetter krav fra Norges vassdrags- og energidirektorat om økt tilrettelegging for friluftsliv, herunder fiske langs vassdragene i området, med særlig vekt på atkomst for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
4. Fylkesutvalget inviterer til samarbeid med Agder Energi Vannkraft for kartlegging av kulturminner langs elveleiene.

Vedlegg

NVEs vedtak om åpning av revisjonssak for Finsåvassdraget

Revisjonsdokument Finsåvassdraget og søknad konsesjon utvidet slukeevne Finså kraftverk

Sirdal kommune Prioriterte krav

Avbøtende tiltak Finsåna Terrateknikk 2014

Finså kraftverk kapasitetøkning Terrateknikk 2015

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har åpnet for konsesjonsrevisjon av Finså kraftverk i Sirdal kommune. Agder Energi Vannkraft har sendt konsesjonsdokument til godkjenning, og søker samtidig om utvidet slukeevne.

Fylkesrådmannen anbefaler at det stilles krav om minstevannføring i Finsåvassdraget, slik at det er vannføring året rundt. Videre bør det gjøres avbøtende tiltak slik som fjerning av gjengrodde elveløp som har grodd igjen, eventuell omlegging av elveløp, og å opprette vannspeil som er dype nok til at fisk og bunndyr kan overleve selv i perioder med tørke.

Fylkesrådmannen anbefaler at NVE stiller krav om at det blir tilrettelagt enda bedre for friluftsliv langs vassdragene i området. Dette gjelder særlig sikring av mulighet for fiske, spesielt for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Fylkesrådmannen anbefaler videre et samarbeid med Agder Energi Vannkraft for å kartlegge kulturminner, slik som nedlagte støler og slåttemark, langs elveleiene.

Saksopplysninger

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gjorde 5. mars 2013 vedtak om revisjon av konsesjonsvilkår for Finsåvassdraget i Sirdal kommune. Søknad fra Agder Energi Vannkraft (AEVK) er vurdert konsesjonspliktig, og søknad om konsesjon fremmes følgelig.

NVE legger til grunn for vilkårsrevisjonen at det skal legges vekt på miljøforbedrende tiltak og vilkår som ivaretar allmenne interesser. I følge NVE er hovedformålet med en revisjon «å bedre miljøforholdene i regulerte vassdrag», mens essensen i revisjonen «vil være å avveie dette formålet opp mot formålet med selve konsesjonen, som er kraftproduksjon».

De fleste vannforekomstene som berøres av søknaden er i Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder definert som sterkt modererte vannforekomster (SMVF), altså forekomster der samfunnsnyttig menneskelig virksomhet har ført til endringer. Krav om minstevannføring er av NVE og Miljødirektoratet vurdert til at det vil være *relativt små merverdier ved å ha en restriksjon knyttet til minimum vannstand i deler av sommermånedene* med tanke på miljø, landskap og allmennheten.

Sirdal kommune har i sitt krav om vilkårsrevisjon (*Sirdal kommune prioriterte krav*, se vedlegg) vektlagt følgende:

- minstevannføring av hensyn til fisk og friluftsinnteresser
- ivaretagelse av kulturminner

- andre krav, slik som rydding av elveleier der lav vannføring forårsaker gjengroing

Det er for Finsåna utarbeidet et eget notat med tanke på avbøtende tiltak for å motvirke effekter av vassdragsregulering. Her vektlegges vassdragets verdi som landskapselement (*Avbøtende tiltak Finsåna*, se vedlegg). Verdien for gjennomreisende på riksveien påpekes her som sentral, idet dette defineres som den største brukergruppen av den delen av vassdraget som har vært undersøkt.

Anbefalte tiltak som beskrives er blant annet følgende:

- oppgraving eller uttak av overskuddsstein og overskuddsgrus fra vannløpet
- omlegging av løp
- etablering og/eller forsterking av terskler

Etablering av terskler beskrives som et tiltak som vil bidra til å bevare og forsterke landskapsverdien av vassdraget. Vassdraget har i dag «lommer» med fisk, som ifølge Terrateknikk's notat 13 – 2015 (*Finså kraftverk kapasitetøkning*, se vedlegg) antakelig skyldes flomtap og utspyling.

Redusert minstevannføring antas å ville medføre redusert vannkvalitet og forsterket gjengroing, med mulig fiskedød som resultat.

Vurderinger

Fylkesrådmannen anbefaler at fylkesutvalget fremmer krav om minstevannføring, og om avbøtende tiltak, uavhengig av om NVE og Miljødirektoratet har vurdert Finsåvassdraget som et ikke prioritert vassdrag i forbindelse med det statlige prioriteringsprosjektet.

Med tanke på fredete kulturminner og arkeologi mener Agder Energi Vannkraft at nødvendige kulturminneundersøkelser er gjennomført i dette vassdraget og at det dermed ikke skal ilegges sektoravgift i forbindelse med revisjonen. Det ble foretatt en arkeologisk registrering av Nespervatn i 1998. Informasjon om registreringen finnes i Riksantikvarens kulturminneregister Askeladden. Fylkeskommunen har ingen opplysninger i sitt arkiv om at det er foretatt arkeologisk registreringer etter kulturminneloven § 9 i andre områder enn Nespervatn. Langs hele vassdraget finnes det nedlagte støler og slåtteområder, som burde vært registrert etter kulturminneloven § 9. Fylkesrådmannen vil be Agder Energi Vannkraft om å ta kontakt med avdeling for kulturminnevern og kulturturisme v/Snorre Haukalid for å avtale eventuelle registreringer etter kulturminneloven § 9.

Når det gjelder friluftsliv, bør revisjonsdokumentet sees i sammenheng med innspill knyttet til fiskeforvaltning. Det gjelder blant annet tiltak som å forbedre den økologiske tilstanden i vassdraget ved å avhjelpe gjengroingsproblematikk (naturlig kantvegetasjon må i størst mulig grad skånes for fjerning) og utsetting av fisk, men også tilrettelegging for fiske. Der det er mulig bør det vurderes å gjennomføre tiltak

som forbedrer allmennhetens muligheter for fritidsfiske der dette er aktuelt. Det kan eksempelvis være aktuelt å vurdere fysisk tilrettelegging på land på enkelte steder - så som parkeringsplass, tilrettelagt oppholdsareal og tilrettelagt fiskeplass for mennesker med nedsatt funksjonsevne - som en del av avbøtende tiltak. Ut fra et estetisk og landskapsmessig syn bør det stilles krav om at bekker og elver har vannføring året rundt, og at vannstrengen slik er en opplevelsesressurs i friluftslivssammenheng.

Fylkesrådmannen har ingen forvaltnings- eller planfaglige merknader utover dette.

Regionplan Agder 2030

Tiltak for å styrke opplevelsen av gode elveløp ved bevaring av minstevannføring, rydding av gjengrodde elveleier og økt tilrettelegging for friluftsliv og fiske bidrar til gode levekår. Slik ivaretas også fylkeskommunens lovpålagte miljøoppgaver knyttet til liv i vann. Økt produksjon av strøm gjennom økt kapasitet, bidrar til miljømessig bærekraft og kan gi økonomisk gevinst. God forvaltning av kulturarv vil styrke regional identitet og stolthet, og må ivaretas ved å øke kunnskap om egen fortid, som ved foreslått kartlegging av kulturminner.

Økonomiske konsekvenser

Konsesjonssøknad har ingen økonomiske konsekvenser for Agder fylkeskommune.

Konklusjon

Fylkesrådmannen anbefaler at det stilles krav om minstevannføring i vassdraget Finsåna. Dette er i tråd med regional plan for vannforvaltning for Agder (under revisjon) og fylkeskommunens miljømål, av hensyn til vassdragets landskapsmessige verdi, fiske og friluftsliv og generell vannkvalitet.

Fylkesrådmannen anbefaler videre avbøtende tiltak for å bedre vannkvalitet og ivareta elveleier, så som opprydding av gjengrodde elveleier, mulig omlegging av elveløp og etablering av vannspeil med tilstrekkelig dyp til at fisk og bunndyr overlever eventuelle tørkeperioder. Fylkesrådmannen anbefaler økt tilrettelegging for fiske og friluftsliv langs vassdragene, også for mennesker med funksjonsnedsettelse. Fylkesrådmannen ønsker samarbeid med Agder Energi Vannkraft om å kartlegge kulturminner langs elveleiene.

Kristiansand, 12.01.2021

Tine Sundtoft
fylkesrådmann

Anita Henriksen
fylkesdirektør

3.februar.2021